

Tájékoztatásul valamennyi egészségügyi szolgáltató részére

Tisztelt Kolléganők és Kollégák!

A **mentési** és a **betegszállítási** feladatok a 2008. január 1-ét követő szétválás óta **élesen elkülönülnek egymástól**. Ennek oka és egyben célja, hogy az Országos Mentőszolgálatnál a rendelkezésre álló erőforrások ténylegesen a mentési feladatok biztosítása érdekében kerüljenek felhasználásra, javuljon a mentés hatékonysága és biztonsága, ezzel együtt csökkenjenek a kikerkezési idők.

A **mentési feladatokat** így az **Országos Mentőszolgálat**, míg a **betegszállítási feladatokat**, az erre finanszírozási szerződéssel rendelkező **betegszállító szolgáltatók** végzik.

Annak **eldöntése**, hogy adott esetben mentési készenlélet igénylő őrzött szállításra, mentőszállításra vagy betegszállításra van szükség, az **elrendelő orvos joga és felelőssége** – e tájékoztató célja a fogalmak tisztázása mellett a döntés megkönnyítése.

MENTÉS

A **mentési feladatokat kizárólag az Országos Mentőszolgálat (OMSZ)**, illetve más, erre a feladatra működési engedéllyel rendelkező szolgáltatók (pl. koraszülött mentők) végzik.¹ A **mentés** mellett a **mentési készenlélet igénylő őrzött szállítás** és a **mentőszállítás** szintén az OMSZ feladata.

- 1. Mentés:** az azonnali egészségügyi ellátásra szoruló betegnek a feltalálási helyén, mentésre feljogosított szervezet által végzett sürgősségi ellátása, illetve az ehhez szükség szerint kapcsolódó - az egészségi állapotának megfelelő ellátásra alkalmas - legközelebbi egészségügyi szolgáltatóhoz történő szállítása, valamint a szállítás közben végzett ellátása.²
- 2. Mentési készenlélet igénylő őrzött szállítás:** az a szállítás, amelynek során - orvosi elrendelés alapján - a beteget orvosi, mentőtiszt vagy *mentőápolói*, illetve neonatológiai szállítás esetén neonatológiai szakorvosi, illetve gyermek intenzív terápiás szakápolói felügyelet mellett *gyógyintézetből gyógyintézetbe* szállítják.³

Fontos, hogy:

- őrzött szállítás történhet mentőápolói kíséréssel is, de csak gyógyintézetből gyógyintézetbe irányulhat.
- a beteg állapota miatt, mind a küldő intézményben, mind a szállítás alatt, mint a fogadó intézetben megfelelő felügyeletet kell biztosítani.
- a mentési feladat a mentési készenlélet igénylő őrzött szállítás esetén 2 órán túli mentési feladat is lehet pl. gyógyintézetből gyógyintézetbe történő kontroll diagnosztikus vizsgálat mentőápolói szakkíséréssel⁴.

¹ 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet 2. § b)

² 1997. évi CLIV. törvény 94. § (1)

³ 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet 2. § d)

⁴ 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet 3. § (1) c)

3. Mentőszállítás: az a mentőfeladat, amely során a beteget orvos megrendelésére legalább mentőápolói felügyelettel – azonnal, illetve legfeljebb 2 órán belül – *feltalálási helyéről egészségügyi intézménybe szállítják.*⁵

Fontos, hogy:

- azonnali, illetve maximum 2 órán belül teljesítendő feladat, amelyet az elrendelő orvos határoz meg,
- feltalálási helyről gyógyintézetbe irányuló feladat,
- a feltalálási helyen az elrendelő adja át a beteget.

A mentést kezdeményező orvos a mentés általa meghatározott szintjének megfelelő felügyeletet köteles biztosítani a helyszínen a mentőegység megérkezéséig⁶ és a helyszínre érkező mentőegységnek átadja a kitöltött, aláírással és pecséttel hitelesített „Mentési utalványt”⁷, illetve szükség szerint a „Mentési készenlétet igénylő őrzött szállítás adatlapját”⁸.

Az ellátás/szállítás megrendelése:

A 1. pontban meghatározott **mentés**hez kapcsolódóan, azonnali egészségügyi ellátásra szoruló beteghez – személyi sérüléssel járó baleset, tömeges baleset, katasztrófa, életveszély vagy gyanújának fennállása esetén, szülészeti eseményhez kapcsolódóan, heveny tudatzavar (az ittasság miatt bekövetkezett tudatzavar is) esetén⁹ – bárki jogosult mentést kezdeményezni¹⁰,

- mentőt hívni a 104 vagy a 112 telefonszámon lehet.
- az Irányító Csoport munkatársa a segélyhívás fogadásakor a bejelentőtől megkérdezi¹¹:
 - a. a mentést indokoló esemény jellegét és helyét, a betegek számát és az észlelt tüneteket,
 - b. a bejelentő nevét és a bejelentéskor használt telefonszámát, amennyiben az az Irányító Csoport készülékén nem azonosítható,
 - c. a mentésirányítás által szükségesnek tartott további információt.

A 2. és 3. pont szerinti **mentési készenlétet igénylő őrzött szállítás** és **mentőszállítás** esetén a mentésirányítás felé a mentést kezdeményező orvos a megrendeléskor közli¹²:

- a. a beteg nevét és tartózkodási helyét,
- b. a mentés sürgősségét, illetve a mentési készenlétet igénylő őrzött szállítás időpontját, valamint – mentési készenlétet igénylő őrzött szállítás kivételével – szükséges mentőegység szintjét,
- c. a mentést indokoló, illetve a szállítás közbeni ellátás szempontjából lényeges kórismét,
- d. mentési készenlétet igénylő őrzött szállítás esetén a mentési készenlétet igénylő őrzött szállítás adatlapja szerinti adatokat.

⁵ 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet 2. § j)

⁶ 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet 5. § (2)

⁷ 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet 4. melléklet

⁸ 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet 5. melléklet

⁹ 1997. évi CLIV. törvény 94. § (2)

¹⁰ 1997. évi CLIV. törvény 94. § (3)

¹¹ 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet 4. § (1)

¹² 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet 5. § (1)

BETEGSZÁLLÍTÁS

Valamennyi, a fenti tevékenységbe nem tartozó, a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegszállítást a **nap 24 órájában a betegszállítási tevékenységet végző szervezetek illetékességébe** tartozik.

Betegszállítási tevékenységet végző szervezet: a fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi feladatkörében eljáró járási (fővárosi kerületi) hivatala által külön jogszabály szerint kiadott működési engedéllyel rendelkező betegszállításra feljogosított szervezet¹³.

A betegszállítás **indokolt** igénybevételének jogi szabályozására:

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 97. § (1) bekezdése szerint a betegszállítás **célja, hogy biztosítsa az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférést abban a – mentőápolói felügyeletet nem igénylő – esetben, ha az egészségügyi ellátás elérhetősége másként nem biztosítható. Így különösen, ha a beteg** csak speciális testhelyzetben szállítható, mozgásában korlátozott, járóképtelen, vagy egészségi állapota nem teszi lehetővé tömegközlekedési vagy más szokásos közlekedési eszköz használatát, fertőzésveszély vagy kóros magatartása miatt közforgalmú járművet nem vehet igénybe, ellátásának eredményességét tömegközlekedési vagy más szokásos közlekedési eszköz hiánya, vagy annak igénybevételéből eredő késedelem vagy más tényező veszélyeztetné¹⁴.

A térítésmentesen igénybe vehető, közfinanszírozott betegszállítás a gyógyintézetből elbocsátott beteg otthonába történő szállításakor is igénybe vehető, ha az ellátást követően a beteg – az előbb felsorolt okok miatt – a gyógyintézetet más módon nem tudja elhagyni, vagy a betegnek a fekvőbeteg-gyógyintézetből az otthonába történő eljutása az **elbocsátásának naptári napján, illetve más esetben ésszerű időn belül** másként nem biztosított¹⁵.

A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 17. § (1) bekezdése szerint **a biztosított – beutalás szerinti intézményben végzendő – orvosi vizsgálata vagy gyógykezelése, illetve egészségügyi intézményből tartózkodási helyére történő elbocsátása céljából jogosult betegszállításra**, amennyiben egészségi állapota miatt szállítása másként nem oldható meg, és a szállításra beutalásra jogosult orvos rendelése alapján kerül sor, illetve a szállítás külön jogszabályban foglalt kúraszerű kezelés céljából történik.

Fontos, hogy a szállítás kizárólag csak NEAK által finanszírozott egészségügyi ellátáshoz kapcsolódhat.

Fogyatékos gyermekek esetében betegszállítás szempontjából egészségügyi intézménynek kell tekinteni a fogyatékos gyermek ellátás, korai fejlesztését és gondozását, fejlesztő felkészítését végző, rehabilitációs célú szolgáltatást nyújtó intézményt és a konduktív pedagógiai intézményt is, amennyiben az intézmény

¹³ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 2. § c)

¹⁴ 1997. évi CLIV. törvény 97. § (2)

¹⁵ 1997. évi CLIV. törvény 97. § (3)

egészségügyi szolgáltatásainak igénybevételére a mozgásszerveket érintő kórállapot miatt kerül sor¹⁶.

A betegszállításról szóló **19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 2. § a)** pontja szerint a **betegszállítás** a beteg otthona szerint illetékes területi, a beutaló szolgáltató telephelye szerint illetékes, vagy a progresszív ellátás során magasabb szintű ellátást végző legközelebbi egészségügyi intézménybe, illetve ezen egészségügyi intézményből a beszállított beteg kezelését, vizsgálatát, valamint sürgősségi ellátását követően otthonába történő szállítása.¹⁷

A beteg otthona, ahol a beteg életvitelszerűen tartózkodik, továbbá amennyiben az egészségügyi szolgáltatótól történő elbocsátásakor a kezelőorvos szakvéleménye szerint a beteg otthonában történő gondozása vagy felügyelete szükséges, a gondozást, illetve felügyeletet vállaló személy lakóhelye, illetve az ezt végző intézmény¹⁸.

Valamennyi betegszállító szolgáltató **területi ellátási kötelezettséggel** rendelkezik. Minden betegszállító szolgáltató az ellátási területén lakó- és tartózkodási hellyel rendelkező betegek szállításáért felel¹⁹, az **ellátási területéről köteles a beteget elszállítani**, más területről kihasználatlan kapacitása erejéig elszállíthatja, ha azzal nem veszélyezteti a területéhez tartozó megrendelések teljesítését.

A Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelővel finanszírozási szerződéses kapcsolatban álló **betegszállító szervezetek listája és elérhetőségeik** a NEAK honlapján a www.neak.gov.hu / Szakmának kezdőlapon a Gyógyító-megelőző ellátás / Alapellátás / Mentés, beteg- és halottszállítás elérési útvonalon a [NEAK által finanszírozott betegszállító szolgáltatók](#) rovatban érhető el, illetve letölthető [innen](#).

A betegszállítást végző szervezetek területi ellátási kötelezettségét tartalmazó táblázatok a NEAK honlapján (www.neak.gov.hu) a [NEAK által finanszírozott betegszállító szolgáltatók](#) rovatban érhető el, illetve szűrhető excel formában letölthető [innen](#).

A betegszállító szervezet saját maga vagy megbízottja útján folyamatos ellátás biztosítására kötelezett²⁰, **napi 24, heti 168** órában kötelesek a biztosítottak számára **rendelkezésre állni**²¹.

A betegszállítás a végrehajtás módja szerint lehet *egyedi*, vagy más betegekkel *együttes* szállítás²². Egyedi szállítás rendelése akkor indokolt, ha a beteg egészségi állapota más betegektől elkülönítetten történő szállítást tesz szükségessé. Ilyen lehet pl. az immunszuppresszív kezelés alatt álló, vagy az immunhiányos beteg, aki saját maga veszélyeztetettsége miatt, illetve a fertőző beteg, aki a többi beteg veszélyeztetése miatt nem szállítható más betegekkel együtt.

¹⁶ 2017/1997. (XII.1.) Korm. rendelet 5.§ (5)

¹⁷ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 2. § a)

¹⁸ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 2. § b)

¹⁹ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 2/B. §

²⁰ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 4/A. §

²¹ 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 33. § (6)

²² 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 4. § (4)

A szállítás megvalósulhat *ülőbeteg-szállító, fekvőbeteg-szállító kocsival*, valamint betegszállító szervezetek által működtetett *mentőkocsival*²³.

A betegszállítás a *sürgősség igénye* szerint lehet 6 órán belüli, 24 órán belüli, meghatározott időpontra kért, illetve tervezett időpontokban történő ismétlődő betegszállítás.²⁴ A megrendeléskor e tekintetben különös gonddal kell eljárni, mert a pontatlan és indokolatlan elrendelések azzal, hogy a rendelkezésre álló betegszállítói kapacitásokat indokolatlan mértékben kötik le, veszélyeztetik az ellátás biztonságát és a szállítások pontos végrehajtását, tekintettel arra, hogy a betegszállítási feladatokat ellátó szolgáltatók rendelkezésre álló kapacitásaik végesek.

Ügyeleti időben végzett betegszállítás: a betegszállító szolgáltató által hétköznap este 22:00 óra és reggel 06:00 óra között, valamint ünnep- és munkaszüneti napokon végzett betegszállítási feladat²⁵.

Ügyeleti időben végzett hazaszállítás csak azon betegek esetében rendelhető el, akik ügyeleti időben végzett vizsgálatra, meghatározott időben végzendő kúraszerű kezelésre (pl. művesekezelés), vagy 24 órát üzemelő diagnosztikai vizsgálatra (pl. CT, MRI), kezelésre lettek beszállítva, vagy akik sürgősségi ellátás keretében kerültek ellátásra²⁶.

A betegszállítás a *kíséret igénye* szerint lehet betegkísérő közreműködését igénylő, illetve kíséretet nem igénylő, betegszállító gépjárművel teljesítendő betegszállítás²⁷. Fontos megjegyezni, hogy a betegszállítási feladatot teljesítése szempontjából betegkísérőn a betegszállító szolgáltató által biztosított dolgozói személyzetet értjük, aki a mozgásában korlátozott vagy akadályozott – kerekesszékes, hordszékes vagy hordágyas – beteg esetén a betegszállító gépjárműbe történő beszállás, illetve a gépjárműből történő kiszállás során a mozgásában segít. A beteg hozzátartozója nem tekinthető betegszállítás szempontjából betegkísérőnek.

A beteg használatában lévő, könnyűszerkezetű, összecukható kerekesszéket orvos, vagy az általa kijelölt egészségügyi dolgozó megrendelése alapján a betegszállító gépjárműben a beteggel együtt, megfelelő rögzítés biztosításával el kell szállítani²⁸.

A szállítás megrendelése:

A **kíséret nélkül**, illetve **betegkísérővel** végzett betegszállítás a hiánytalanul kitöltött, aláírással és orvosi pecséttel ellátott „*Betegszállítási utalvány*”-on rendelhető el, melyet az egészségügyi személyzet, a beteg vagy hozzátartozója átad a helyszínrre érkező, betegszállítási tevékenységet végző személynek²⁹.

A kötelező egészségbiztosítás keretében térítésmentesen igénybe vehető betegszállítás a beutalásra jogosult orvos elrendelése alapján teljesíthető. A rendeléskor az orvos határozza meg, hogy a betegszállítási tevékenységet végző

²³ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 4. § (3), valamint 5. § (1), (2) és (3)

²⁴ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 4. § (1)

²⁵ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 2. § f)

²⁶ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 5. § (6)

²⁷ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 4. § (2)

²⁸ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6. § (6)

²⁹ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6.§ (3)

szervezet – az előzőekben felsorolt szempontok szerint – milyen módon végezze a szállítást.

A szállítást az orvos vagy az általa kijelölt egészségügyi dolgozó³⁰ telefonon az Országos Mentőszolgálat Betegszállítás Irányításán keresztül a 1820-as hívószámon, vagy regisztráció után a <https://bsz.mentok.hu> internetes felületen tudja megrendelni. A megrendeléskor közölni kell³¹:

- a) a beteg nevét, életkorát, TAJ-számát,
- b) 14 éven aluli beteg esetén a szülői (gondozói) kíséret igényét,
- c) a szállítást indokoló, illetve a szállítás szempontjából lényeges kórismét, valamint a betegszállítás megkezdésének e rendelet 4. § (1) bekezdése szerinti idejét és körülményeit (ülve, fekvve stb.), valamint azt, hogy a betegszállítás mentő(szak)ápolói kíséretet nem igényel,
- d) a betegfelvétel és a betegátadás helyét,
- e) saját nevét, telefonszámát és a megrendelő orvos nevét és orvosi bélyegzőszámát.

A fentiekén kívül érdemes megadni minden, a szállítás kivitelezése szempontjából fontos további információt, mint pl. a beteg használatában lévő összecsucskható kerekesszék³² szállításának szükségességét; vagy azt, hogy a beteg önállóan, – lépcsőn is – segítség nélkül járóképes vagy sem.

A betegszállítás megrendelője a betegszállítás nem teljesítését, illetve olyan késedelmes teljesítését, mely a beteg állapotának olyan mértékű rosszabbodásához vezetett, hogy ennek következtében a betegszállítás már mentési feladatnak minősült, haladéktalanul köteles írásban jelenteni a NEAK-nak³³.

Amennyiben a betegszállítás rendelésének tényét ismerő személy tudomására jut, hogy a beteg a helyszínről eltávozott, vagy más módon elszállították, erről haladéktalanul értesítenie kell a betegszállítási tevékenységet végző szervezetet³⁴, amennyiben az nem ismert a 1820-as telefonszámon az Országos Mentőszolgálat Betegszállítás Irányítás Csoportját³⁵.

A betegszállítást végző személy azonnal köteles értesíteni az OMSZ Irányító Csoportját, amennyiben a beteg állapotának szállítás közbeni rosszabbodása miatt mentés szükségességét vélelmezi. A segítség megérkezéséig köteles a tőle elvárható beavatkozásokat megtenni, majd a mentőegység vezetőjének utasításai szerint eljárni³⁶.

Az alábbiakban néhány gyakorlati példával is szeretnénk segíteni a döntését.

- **Intézetből** elbocsátott beteg **otthonába** történő szállítása **betegszállításnak** minősül (pl. kezelt fertőző beteg, kezelt – de tiszta tudatú – pszichiátriai beteg szállítása is).

³⁰ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6.§ (1) és (2)

³¹ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6. § (2) bekezdés a-e) pontjai

³² 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6.§ (6)

³³ 43/1999. (III. 3.) Korm. rendelet 33. § (9)

³⁴ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 6. § (5)

³⁵ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 3. § (4)

³⁶ 19/1998. (VI. 3.) NM rendelet 7. §

- **Krónikus** betegsége miatt kezelt beteg szállítása, vagy a beteg kontrollra történő szállítása akár **otthonából gyógyintézetbe**, akár **gyógyintézetből otthonába** irányul, **betegszállításnak** minősül (pl. művese kezelt, katétercsere, sugárkezelés, kúraszerű ellátás stb.).
- **Szakrendelésre, gondozásra, nem sürgős gyógyintézeti felvételre** történő szállítások **betegszállításnak** minősülnek.
- **Mentőszállítást** házi orvos, ügyeletes orvos rendelhet, legalább mentőápolói felügyeletet igénylő, akut egészségkárosodás esetén, valamint amikor a transzport alatt egészségügyi beavatkozás igénye merül fel és a feladatot **azonnal vagy maximum 2 órán belül** végre kell hajtani (feltalálási helyről intézetbe), a mentőszolgálat megérkezéséig a megrendelő felügyeli a beteget.
- Amennyiben a **feladat végrehajtása** során a beteg állapota **olyan eszközt** kíván meg, **amely csak mentőkocsiban** rendszeresített, akkor a feladat mentőszállításnak minősíthető (pl.: **oxigén** terápia a beteg hazaszállítása közben, ha otthonában is oxigén terápiaiban részesül, vagy súlyos osteoporosisos beteg **vákuum-matracban** történő szállítása).
- **Őrzött szállítást** a **gyógyintézet orvosa** rendelhet el, amennyiben orvosi, mentőtiszt, mentőápolói **felügyelet szükséges** a beteg **más gyógyintézetbe történő juttatása** során (pl. acut CT diagnosztikára szállítás stroke esetén). Amennyiben a beteg mellé a fentiekben felsorolt felügyelet nem szükséges betegszállító szolgáltatót kell igénybe venni (pl. krónikus beteg kontroll CT-re szállítása).

A gyakran ismételt kérdésekre (GY.I.K.) a válaszok [itt](#) találhatóak.

Budapest, 2017. április

Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő